

Till: Klimat- och näringslivsdepartementet

Remissyttrande över promemorian Förslag om nya energipolitiska mål (Diarienummer: KN2023/04578)

Som nytt långsiktigt planeringsmål för elsystemet föreslås i regeringens promemoria att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. Nätverket Vindkraftens klimatnytta anser att det är problematiskt att målet enbart berör elanvändningen, och inte hur stor elproduktion Sverige ska planera för.

Lyckas vi inte öka elproduktionen kraftigt, och på kort tid, finns en uppenbar risk att vi går miste om industriella investeringar och nyetableringar – exempelvis grönt stål och batterifabriker - som kan bidra med stor klimatnytta genom teknisk utveckling och export. I praktiken är det ökningen av elproduktionen som styr hur stort elbehovet blir, inte tvärtom. Genom att kraftigt öka vår elproduktion kan Sverige skapa förutsättningar för en konkurrenskraftig industri, som i sin tur bidrar med arbetstillfällen, tillväxt och välfärd.

Utan en kraftfull ökning av elproduktionen skulle också Sveriges elexport minska snabbt. Ett ökat importbehov skulle i sin tur leda till ökade elpriser, reducera Sveriges möjligheter att bidra till utfasningen av fossil elproduktion i våra grannländer och göra oss beroende av andra länder för att säkerställa vår försörjningstrygghet.

Det finns flera starka skäl, som redovisas i detta remissvar, till att det energipolitiska målet bör avse omfattningen av elproduktionen snarare än elbehovet. Nätverket Vindkraftens klimatnytta föreslår att det nya långsiktiga planeringsmålet för elsystemet bör vara att kraftigt öka elproduktionen till 2045. Det långsiktiga målet bör också kompletteras med konkreta och ambitiösa delmål för elproduktionen till 2030 och 2035.

Den 31 januari 2024

Anders Wijkman, ordförande nätverket Vindkraftens klimatnytta

Nätverkets synpunkter på de energipolitiska målen

Sverige har mycket goda förutsättningar att skapa klimatnytta genom att producera fossilfri el. Med stöd av forskningsrapporter har Nätverket Vindkraftens klimatnytta tidigare bedömt att klimatnyttan med ökad fossilfri elproduktion uppgår till omkring 600 000 ton för varje ny TWh, oavsett om den används för elektrifiering i Sverige eller bidrar till att fasa ut kolkraft i andra länder genomlexport.

Under de senaste åren har den svenska elanvändningen [uppgått](#) till cirka 135 TWh om året. Nu står vi inför en kraftig elektrifiering och klimatomställning. [Tidöavtalet](#) slog fast att planeringen "bör utgå från ett nu prognosticerat elbehov på minst 300 terawattimmar 2045". Det nya energipolitiska mål som föreslås är nästan identiskt med den formuleringen: "Sverige bör planera för att kunna möta ett **elbehov om minst 300 TWh år 2045.**"

Samtidigt har regeringen vid flera tillfällen understrukt vikten av att planera för en kraftigt ökad **produktion** av fossilfri el. Statsminister Ulf Kristersson [poängterade](#) i juni 2023 att vi fram till 2045 ska "fördubbla elproduktionen" och detta [upprepades](#) av klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari så sent som den 25 januari i år: "Vi behöver mer än fördubbla elproduktionen till år 2045 för att klara klimatomställningen".

I den [myndighetsgemensamma uppföljningen av samhällets elektrifiering](#) anges också att utbyggnadstakten för ny elproduktion, för att möta elanvändningen, behöver "öka avsevärt" de närmaste åren, till omkring 12 TWh om året mellan 2030 och 2035: "Detta kan jämföras med den i historien högsta ökningen i elproduktion i Sverige under en 5-årsperiod vilket var ungefär 6 TWh/år när kärnkraften byggdes ut".

Elproduktionen [uppgick](#) år 2021 till 169 TWh och år 2022 till 170 TWh. En fördubbling skulle alltså innebära en elproduktion på cirka 340 TWh. Nätverket anser att det är av yttersta vikt att den ambitionsnivå för elproduktionen som uttalats av både statsministern och klimat- och miljöministern, och som myndigheterna understrukt behovet av, också avspeglas i de energipolitiska målen.

Vi anser att det finns flera goda skäl att sätta ett mål om att kraftigt öka elproduktionen snarare än att planera för en ökad elanvändning.

För det första är det ökningen av elproduktionen som i praktiken styr hur stor ökningen av elbehovet blir, inte tvärtom. Detta poängteras även i myndigheternas uppföljning av elektrifieringen, där man skriver att: "Vi ser en fortsatt hög efterfrågan på el i framtiden men att det förutsätter att det finns el till konkurrenskraftiga priser".

En kraftigt ökad elproduktion är avgörande för att Sverige även fortsättningsvis ska ha Europas lägsta elpriser. Lyckas vi inte med det kommer industrin inte att fatta investeringsbeslut som kräver ökad tillgång till billig, fossilfri el och nya företag kommer att välja att etablera sig i andra länder – exempelvis i södra Europa eller norra Afrika, som har exceptionellt goda förutsättningar för solel. Då kommer inte elbehovet att öka i den omfattning som det föreslagna målet indikerar, samtidigt som vi går miste om den klimatnytta som svensk industri skulle kunna bidra med genom teknikutveckling och export.

Omvänt skulle en kraftigt ökad elproduktion möjliggöra en konkurrenskraftig industri, som i sin tur bidrar med arbetstillfällen, tillväxt och välstånd. Ska Sverige fortsätta vara en stark industrination krävs stora mängder el till rimliga priser, både för de företag som redan finns i landet och för de som överväger att etablera sig här.

För det andra är elektrifieringen nyckeln till att nå hela vägen till netto-noll utsläpp. Vi behöver fasa ut det fossila i hela samhället, även utöver den elektrifiering av den tunga industrin och transporterna som främst uppmärksammas. Detta, och det faktum att det svenska elsystemet redan är fossilfritt till 98%, innebär att det övergripande målet om ett 100 procent fossilfritt elsystem bör ändras till ett 100 procent fossilfritt energisystem. Planeringsmålet för elproduktionen bör dimensioneras därefter, för att agera draglok i denna utveckling och kan innebära att elproduktionen behöver öka till uppåt 450–500 TWh år 2045.

För det tredje bidrar Sveriges elproduktion genom elelexport också till klimatomställningen i Europa. Bara under 2023 [uppgick](#) den svenska elexporten till 29 TWh, vilket kan ha minskat utsläppen med 17 miljoner ton – mer än en tredjedel av [utsläppen](#) 2022. I [Moderaternas propositionsbok](#) från oktober 2023 betonas just den stora klimatnyttan som Sveriges elelexport bidrar till: "*År 2020 exporterade Sverige knappt 25 TWh fossilfri el till våra grannländer. Den ersatte stora mängder kolkraft i länder som Danmark, Tyskland, Litauen och Polen. Elexporten är Sveriges kanske enskilt viktigaste bidrag till minskade globala koldioxidutsläpp*".

Utan en kraftfull ökning av elproduktionen skulle Sveriges elelexport minska snabbt och redan 2035 kan Sverige ha ett nettoimportbehov på 11 TWh, enligt [Svenska kraftnät](#). Det skulle undanröja Sveriges möjligheter att bidra till utfasningen av fossil elproduktion i våra grannländer och därmed minska vårt bidrag till Europas klimatomställning. Ett importbehov skulle också innebära att vi behöver förlita oss på andra länder för att säkerställa vår försörjningstrygghet.

Lyckas vi i stället bibehålla en stark exportkapacitet, inte minst under de närmaste 10–15 åren, kan vi bidra till en snabb och effektiv klimatomställning långt utanför Sveriges gränser och samtidigt säkerställa den inhemska tillgången till billig, klimatneutral el.

Om vi ska lyckas öka elproduktionen tillräckligt mycket för att säkerställa låga elpriser, möjliggöra elektrifieringen, behålla industrier i Sverige och maximera klimatnyttan, behövs en kraftig utbyggnad av vindkraft, som är det enda kraftslag som kan bidra i tillräcklig skala åtminstone under de närmaste 10–15 åren. Lyckligtvis är Sverige ett glesbefolkat land med långa kustlinjer och goda vindresurser, vilket ger oss exceptionellt goda förutsättningar att producera vindkraft. Det innebär också att kostnaden för att bygga ny vindkraft är väsentligt lägre i Sverige jämfört med på kontinenten, vilket ger oss en konkurrensfördel i relation till övriga Europa.

Mot bakgrund av detta anser vi att Sverige bör slå fast ett tydligt och ambitiöst mål för en ökad fossilfri elproduktion till 2045. För att säkerställa en tillräckligt snabb ökning bör planeringsmålet också kompletteras med konkreta etappmål till 2030 och 2035. Det skulle skapa förutsättningar för såväl industrins konkurrenskraft som elsystemets leveranssäkerhet och den svenska klimatomställningen.